

Rudnik Stolice u severozapadnoj Srbiji bio je rudnik antimona koji je dostigao visinu proizvodnje od 80.000 tona godišnje 1980-ih, ali je 1990. godine zatvoren iz finansijskih razloga. Rudnik Stolice posebno je pogođen tokom velikih poplava 2014. godine.

Državni rudnik Stolice je 2006. godine bio deo velikog talasa privatizacija i prodat je Farmakom MB, srpskoj mlađoj rudarskoj kompaniji, delu veće korporacije koja je takođe proizvodila automobilske baterije, mlečnim, farmaceutskim i poljoprivrednim proizvodima. Kompanija je brzo akumulirala 13 mina u Srbiji i Makedoniji i nastavila da razvija iskustva o opasnim radnim mestima, zdravlju i bezbednosti i praksi zaštite životne sredine. Operacija topljenja farme automobila MB u obližnjoj Zajači prouzrokovala je zdravstvene probleme ne samo radnicima, već i povišenom nivou olova kod 84% dece testirane iz okolnih zajednica. Kompanija je u to vreme tvrdila da je „lider zelene ekonomije u Srbiji . “

U 2011. godini Farmakom M.B. dobio veliki zajam od Međunarodne finansijske korporacije, koja je obezbedila dalja ulaganja od međunarodnih i domaćih banaka. Ali do septembra 2014. godine, Farmakom MB je bankrotirao i novembra iste godine vlasnik kompanije Miroslav Bogićević uhapšen je zbog bankarske prevare. Bogićević je bio u dosluhu sa zajmodavcem državne banke da bi dobio lažne ugovore o zajmu od 15 miliona evra. Kada je skandal izbio, srpski premijer je objavio da su Bogićević i drugi za zajmove nudili rudarski otpad.

Kada su pogodile kiše 2014. godine, jalovišta Stolice sadržale su oko 1,2 miliona tona rudarskog otpada. Obilne kiše pokrenule su klizište koje je oštetilo delove drenažnog sistema i kiša se nakupila unutar jedne od jalovišta, odbacujući je preko kapaciteta. Pregled lokaliteta koji je sprovedla srpska agencija za upravljanje vodama Srbijavode pokazao je, „postojeća odlagališta jalovišta nemaju odgovarajući nivo zaštite. Nisu zaštićeni od spoljnih voda, koje se nekontrolisano odводе i ispiraju jalovinu “. Sto hiljada kubnih metara jalovine ispušteno je u reku Kostajnik, stvarajući talas nizvodno širok od 50 do 75 m i ostavljajući sve na putu pokriven slojem toksičnog blata debljine 5-10 cm. Posle nove oluje 17. jula, jalovišta su se ponovo izlila iz oštećene brane u Kostajnik.

Kvar na brani u rudniku Stolice i loše upravljanje otpadom topionika u Zajači primeri su opasne prirode skladištenja rudničkog otpada širom sveta. Iako rudnik Stolice nije radio, jalovišta su otkucavala tempiranu bombu koja je čekala da se aktivira. Ne postoji sveobuhvatan popis hiljada zatvorenih i napuštenih jalovišta širom sveta, što znači da nema podataka koliko ih tačno ima i gde se nalaze. Neke procene stavljaju aktivne, zatvorene i napuštene jalovine između 20.000 i 30.0000. Nezavisni međunarodni nadzor jalovišta je neophodan kako bi se identifikovale zatvorene i napuštene brane i procenio njihov potencijalni rizik od kvara.

Kvar na brani Stolice pokazuje kako rudarske kompanije nisu spremne i često nisu u stanju da se same regulišu kako bi osigurale sigurnost svojih brana. Farmakom MB nasledio je branu koja je bila podložna jakim kišama i kao mlađa rudarska kompanija nije imala finansijska sredstva, volju ili stručnost za neophodna poboljšanja. Njegova nesigurna finansijska situacija i sumnjivo korporativno vođstvo verovatno su odigrali ulogu u eventualnoj katastrofi na jalovištu. I dok je neuspeh brane Stolice sigurno slučaj nemara rudarske kompanije, on takođe ističe mrežu drugih nemarnih aktera, uključujući vladu, domaće i međunarodne banke koje daju zajmove i međunarodne institucije koje promovišu privatizaciju.

Izvor: earthworks.org